

פרק העבירות	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: פברואר 2021	הצבאית הראשית

הנחיה מס' 2.17

עבירות ביטחון מידע

כללי

1. המידע הזורם מדי יום ביומו בצה"ל, הוא ברובו מידע רגיש ומסווג. כפועל יוצא מכך, יש להקפיד הקפדה יתרה על אבטחתו בכל עת. גורמי ביטחון המידע בצה"ל עמלים יומם וליל על שמירת ביטחון המידע במערכת הצבאית, מניעת הדלפתו וסיכול מאמצי האויב לאסוף מידע.
2. הגורם האנושי הוא נקודת מפתח בעניין זה, וכל חייל המשרת בצה"ל והנחשף למידע מסווג **עלול להוות צינור דלף, גם אם בשוגג, למידע מסווג**. ואכן, גורמי האכיפה נתקלים במקרים שונים של עבירות ביטחון מידע, כדוגמת אובדן רשומות; אובדן מחשב נייד או מכשירים להעברת מידע באופן מוצפן או מאובטח (כגון: "ורד הרים"); העלאת מידע מסווג לרשת האינטרנט האזרחית; חיבור התקנים צבאיים למחשב אזרחי; חיבור התקן אזרחי למחשב צבאי; העברת מידע לבלתי מורשים; ועוד.
3. דלף מידע הוא בעל **פוטנציאל לגרום נזק ממשי לצה"ל ולביטחון המדינה**. לשם כך נעשית הסברה על-ידי גופים שונים בצבא, ובמקביל, יש לטפל באופן **אפקטיבי ומהיר** ככל הניתן בעניינם של המתרשלים באבטחת מידע מסווג, תוך הבנת פוטנציאל הנזק הביטחוני שעלול להיגרם לצה"ל ולביטחון המדינה כתוצאה מהתרשלות זו.
4. מטרת הנחיה זו היא לקבוע את מדיניות הטיפול בעניינם של מי **שפעלו בניגוד להנחיות, לפקודות או להוראות המחייבות** בנושא אבטחת מידע וביטחונו. הנחיה זו אינה עוסקת במקרים של **מסירה** של מידע או של חומר מסווגים כלשהם **באופן פעיל ומודע**.

הגדרות

5. לעניין הנחיה זו, "מידע מסווג" הינו אחד מאלו:
 - א. "ידיעה" כהגדרתה בפקודת מטכ"ל 21.0101 "אבטחת רשומות" (להלן: "פ"מ 21.0101"), שהיא כדלקמן: מידע הנוגע לביטחון המדינה, למערכת הביטחון על כל שלוחותיה או ליחסי החוץ של המדינה או שהוא בעל ערך צבאי, וכל תיאור, תוכנית, סיסמה, סמל, נוסחה, חפץ או כל חלק מהם, המכילים ידיעה או העלולים לשמש מקור מידע, לרבות מידע שאינו נכון, וכן כל דבר שעשוי לשמש מקור מידע כמשמעו בהגדרה זו ובפקודת מטכ"ל 21.0106 "מסירת ידיעות צבאיות" (להלן: "פ"מ 21.0106").
 - ב. "רשומה" כהגדרתה בפ"מ 21.0101, אשר הוכנה בצה"ל או מחוץ לו, והיא בסיווג ביטחוני "מוגבל" או גבוה ממנו, וכן כל רשומה שתוכנה, צורתה, סדרי החזקתה, מקורה או נסיבות קבלתה מעידים על החובה לשמרה בסוד, לרבות רשומה המכילה ידיעה כאמור.

פרק העבירות	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: פברואר 2021	הצבאית הראשית

הגדרת המונח "רשומה" בפ"מ 21.0101 היא כדלקמן: אמצעי שבו מצוי מידע, בכל תבנית (פורמט) ובכל מצב, ובכלל זה מידע הניתן לקריאה או שאינו ניתן לקריאה, תקין או פגום, גמור או טיוטה, לרבות טפסים, דברי דפוס, נייר העתקה, תצלום, תצלום אוויר, תצלום לוויין, פקס, שקף, סרטוט, ציור, מפה, לוח דפוס, דגם, נוסחה, סיסמה, הקלטה, חותמת, סרט מגנטי, סרט חוזי (וידאו), קובץ מחשב, דיסק (מגנטי, אופטי ואחר), תקליטון (דיסקט), קלטת, החסן נייד (disk on key), רכיב צרוב וכרטיס אלקטרוני או מגנטי.

6. הנחיה זו חלה גם על מחשבים ניידים או כל מדיה האוגרת מידע (ראו למשל את **פקודת מטכ"ל 21.0123** "אבטחת רשומות במערכות תקשוב") וגם על אמצעי העברת מידע אחרים.

תחולת חוק השיפוט הצבאי

7. פקודות הצבא המגדירות את אופן השמירה על מידע מסווג, חלות על כל חייל, לרבות עובד בשירות הצבא ועובד בשליחות הצבא, כמשמעותם בחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955 (להלן: "**החש"ץ**").

8. על אנשי מילואים חלות אותן הפקודות, גם כאשר אינם בשירות, בכל הנוגע לשמירת הרשומות הנוגעות לצבא, שהגיעו לידיהם במהלך שירות המילואים, או תוך התניה לשמרון בסוד. זאת, מכוח סעיף 11(א) לחש"ץ ותקנה 10א לתקנות שירות הביטחון (חובות אנשי מילואים), התשט"ז-1956.

פתיחת חקירת מצ"ח

9. כאשר עולה חשש לאובדן או לדלף מידע מסווג או של ציוד מסווג, ירוכזו כלל הפרטים הידועים על האירוע באותו שלב, ותבצע הערכת נזק ראשונית בידי קב"ם. אם פוטנציאל הנזק הנלמד מההערכה הוא פוטנציאל נזק **חמור** או למעלה מכך - חלה חובה לדווח אודות האירוע ל**פרקליט צבאי**. הפרקליט יקבל החלטה בדבר אופן הטיפול באירוע, תוך שימת דעתו, בין היתר, לשיקולים אלו:

א. פוטנציאל הנזק;

ב. מידת הרשלנות שניתן להעריך כי התקיימה בהתנהלות מי שאחראי על המידע – "היסח דעת", רשלנות גרידא או פזיזות;

ג. מידת החריגה המסתמנת מההוראות המחייבות לעניין אבטחת המידע;

ד. סיווגו הביטחוני של המידע;

ה. התנהגות האחראי על המידע עובר לאובדן, כפי שהיא נלמדת מנסיבות המקרה, כגון: אי-קיום הוראות אבטחת המידע באופן שיטתי או השארתם של מסמכים כשהם גלויים לעין, לעומת נקיטת אמצעים ממוזערי סיכון כגון כיבוי מחשב נייד, אובדנו ללא כרטיס "חרב אש", אובדן מכשיר "ורד הרים" כשהוא סגור, וכיוצא באלו;

פרק העבירות	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: פברואר 2021	הצבאית הראשית

ו. התנהגות האחראי על המידע לאחר האובדן, כפי שהיא נלמדת מנסיבות המקרה, כגון: אופן הדיווח אודות האבדן ומועדו, ניסיון לסייע באיתור מסמך או מכשיר שאבדו, להבדיל מניסיון לטשטש או להסתיר את קרות האובדן או את חומרתו, וכיוצא באלו;

ז. מקום הימצאות המידע בעת האובדן, כגון ארון, משרד, בסיס צבאי, בית או רכב;

ח. מודעות לסכנת האובדן;

ט. הוצאת המידע מן היחידה באישור ולצורך התפקיד, אם לאו;

י. אובדן המידע לצמיתות, להבדיל ממידע שאותר והוחזר לרשות הצבא.

יא. מקרים קודמים של התרשלות או פזיזות בשמירה על המידע, בין שכבר נתן האחראי על המידע את הדין בעניינים ובין אם לאו.

10. על אף האמור לעיל, ככלל, במקרה של אובדן **מחשבים ניידים המכילים חומר בסיווג "סודי" ומעלה**, תיפתח חקירה, לנוכח הרגישות הכרוכה בכך.

מדיניות העמדה לדין

11. נפתחה חקירת מצ"ח, יחליט הפרקליט האם יש מקום להורות על נקיטת צעדים פליליים או משמעתיים נגד החשוד האחראי לדלף המידע או לאובדנו. ההחלטה תתקבל **סמוך ככל הניתן למועד האירוע**.

12. בבחירת ההליך המתאים, יינתן משקל בכורה **למידת ההתרשלות** (או הפזיזות) באבטחת המידע. ככל שמידת ההתרשלות גבוהה יותר, תהיה הנטייה להורות על הגשת כתב אישום. בנוסף, יינתן משקל משמעותי לפוטנציאל הנזק ממעשיו של האחראי על דלף המידע או אובדנו. כמו כן, ייבחנו השיקולים הנוספים המנויים בסעיף 9 לעיל, בשינויים המחויבים.

13. במקרים בהם אבד מידע **בתוך בסיס צבאי**, יוגש אישום רק בהתקיים **רשלנות ממשית** באופן אבטחתו, ולא בכל מקרה בו נתגלתה חריגה כלשהי מפקודות הצבא. כך לדוגמא, אם מידע מסווג אוחסן בתוך משרד נעול אך שלא בתוך ארון נעול, חרף צורך בכך בהתאם לפקודות, והמשרד **נפרץ** והמידע נגנב מתוכו – לא יוגש, ככלל, כתב אישום.

14. הוחלט על העמדת החשוד לדין פלילי – יש לייחס לו את **סעיף האישום המתאים ביותר**, בהתאם למידת חריגתו מההוראות המחייבות לעניין אבטחת המידע, ולמידת הרשלנות אשר נובעת מכך.

ככלל, יהיה מקום לייחס לחשוד סעיפים **מהחש"ץ**, כדוגמת סעיף 68 (חריגה מסמכות), סעיף 72 (חריגה מסמכות עד כדי סיכון חיים או בריאות), סעיף 73 (חריגה מסמכות עד כדי סיכון ביטחון המדינה), סעיף 80 (אי-שמירתו של רכוש צבאי) או סעיף 133 (אי-קיום הוראות המחייבות בצבא).

פרק העבירות	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: פברואר 2021	הצבאית הראשית

עם זאת, מקום בו לא נמצא בחש"ץ סעיף המתאים לנסיבות המקרה, תיבחן אפשרות לייחס לחשוד סעיף מתאים מהחקיקה הפלילית הכללית.

15. הוגש כתב אישום המייחס לנאשם בדרגת סמל ומעלה **רשלנות** באבטחת המידע המסווג – ככלל, לא תצורף לעבירה העיקרית עבירה נלווית, שעניינה התנהגות שאינה הולמת, לפי סעיף 130 לחש"ץ. יחד עם זאת, במקרים בהם מדובר ברשלנות **העולה כדי פזיזות**, לרבות אדישות לגורלו של המידע, בין בדרך של ביצוע מעשים אקטיביים (כגון העלאת מידע למדיה אזרחית) ובין בדרך אחרת – יש לשקול הוספת פרט אישום שעניינו התנהגות שאינה הולמת, לפי הנחיית תצ"ר 2.19 "התנהגות שאינה הולמת".

טיפול בחומרי החקירה

איסוף חומרי החקירה

16. בקבלו תיק חקירה שעוסק בעבירות ביטחון מידע, יודא התובע שצורפה לחומר הראיות חוות דעת מומחה בעניין סיווגו של המידע אשר אבד ורמת הסיכון הנשקפת מהמעשה. אם חוות דעת כזו נעדרת מתיק החקירה, יפעל התובע לקבלת חוות דעת כאמור.

17. אם מדובר באובדן של מכשיר כלשהו, אשר הונפק לחשוד, יודא התובע קיומו של "טופס 1065" בדבר שווי המכשיר אשר אבד, או למצער, חוות דעת אחרת בדבר עלותו.

קבלת היתר ייצוג בלתי-מסויג

18. נוכח מהותן של העבירות בהן עוסקת הנחיה זו, והחומרים אשר נחשפים במהלך חקירתן ובמהלך ניהול המשפט לגביהן, על סגור פרטי המבקש לייצג חשוד או נאשם בתיקים שבהם חומר החקירה כולל **חומר בסיווג ביטחוני "סודי" ומעלה**, להציג היתר ייצוג **בלתי-מסויג** להופיע בפני בתי דין צבאיים, כמשמעותו בסעיף 318(ג) לחש"ץ, או היתר פרטני מתאים אחר, בהתאם לסעיף הנ"ל.

לשם קבלת היתר כאמור, יש להפנות את עורך הדין אל מזכיר הוועדה לאישור סגורים, במחלקת הייעוץ והחקיקה בפרקליטות הצבאית.

19. אם החשוד או הנאשם מיוצגים על-ידי הסנגוריה הצבאית, יש לוודא שלסנגור המייצג יש סיווג בטחוני מתאים לעסוק בחומר החקירה.

העברת חומרי חקירה לידי ההגנה

20. על-פי ההלכה הפסוקה, זכות העיון בחומר חקירה המוקנית לנאשם מכוח סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, היא זכות מהותית, הנגזרת מזכותו של נאשם למשפט הוגן. יחד עם זאת, זכות **העתקת** חומר החקירה והעברתו לידי ההגנה היא זכות **נלווית** לזכות העיון (בש"פ 6022/96 **מדינת ישראל נ' מני מזור**, פ"ד נ (3) 686; בש"פ 6640/06 **צבי קרוכמל נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 7 בספטמבר 2006); בש"פ 6695/11 **מדינת ישראל נ' פלוני** (פורסם בנבו, 27 בספטמבר

פרק העבירות	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: פברואר 2021	הצבאית הראשית

2011)). זכות ההעסקה כפופה לאיזון בין שיקולי הנוחות של הנאשם ובא-כוחו לבין האפשרות שהעתקת החומר תיצור סיכון ממשי לפגיעה באינטרסים מוגנים אחרים.

21. על מנת לברר האם עצם העברת עותק מחומר החקירה לידי ההגנה, תהיה עלולה לפגוע בביטחון המדינה, יפנה התובע, עובר להעתקת החומר ולהעברתו, לקבלת חוות דעתם של גורמי מחב"ם באשר להסדרים שיש לנקוט, לשם עיון בחומר והעתקתו (ראה הק"א אמ"ן ק-23-09 "הטיפול במידע צבאי מסווג במסגרת הליכים משפטיים וניהול דיון בדלתיים סגורות – הנחיות ביטחון מידע").

22. במסגרת זו יקבעו גורמי מחב"ם, במידת האפשר, מהם הסדרי האבטחה שיש לנקוט במשרדי ההגנה, על מנת לאפשר את העתקת החומר. ראו בעניין זה גם את:

א. ההסדר אליו הגיעו הצדדים בעלב"ש 81/08 **התצ"ר נ' רס"ם בלוט** ;

ב. החלטת בית הדין הצבאי המחוזי בתיק מרכז (ב"ש) 5/15 **רב"ט סלע נ' התוב"צ** (החלטה מיום 15 ביוני 2015);

ג. נוהלי אבטחת המידע שנקבעו במסגרת תחקור "אסון המסוקים", כפי שהתבררו במסגרת בג"ץ 5960/98 **עמית שלפרובסקי ואח' נ' שר הביטחון ואח'**, פ"ד נה (1) 552 ;

ד. החלטת בית המשפט העליון להתיר עיון בנוהל צבאי ללא העתקתו, במסגרת עתירה לגילוי ראיה חסויה, בתיק בש"פ 2468/08 **Rachel Aliene Correi נ' שר הביטחון** (פורסם בנבו, 27 באפריל 2008).

ה. החלטת בית המשפט העליון, לפיה במקרים מסוימים ניתן להגביל את זכות ההעסקה של חומר חקירה, כאשר ההעסקה מקימה חשש לפגיעה בטחון המדינה, אף אם לא הוצאה תעודת חיסיון לגבי החומר, בתיק בש"פ 9169/17 **מדינת ישראל נ' פלוני** (פורסם בנבו, 3 בדצמבר 2017), ובבש"פ 1072/19 **זנון נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 13 במרץ 2019).

23. מקום בו לא ניתן להעביר העתק מן החומר כאמור, יבחנו גורמי מחב"ם האם ניתן להתיר לסגור **לעיין** בחומר (ראו והשוו אל בש"פ 9169/17 **מדינת ישראל נ' מוחמד חלבי** (פורסם בנבו, 3 בדצמבר 2017)), ויקבעו היכן יהיה רשאי לעשות כן (במשרדי התביעה, במשרדי בית הדין, וכיוצא באלו).

24. בנוסף, בהתאם להנחיות גורמי מחב"ם, על התובע המטפל בתיק לוודא כי בא-כוח החשוד או הנאשם הוחתם על התחייבות והצהרה לשמירת סודיות בטרם עיין בחומר המסווג והעתיקו, בהתאם לאמור בנספח להנחיה זו.

הטיעון לעונש

25. ככלל, מקום בו הוגש כתב אישום, התביעה תעתור בתיקים שעניינם דלף מידע מסווג או אובדנו לעונש מאסר בפועל, אשר ככלל ניתן יהיה לשאתו בדרך של **עבודה צבאית** אם הנאשם ימצא מתאים לכך,

הנחיות התביעה הצבאית הראשית	פרק העבירות עדכון אחרון: פברואר 2021
--	---

לצד מאסר מותנה (ע/243/00 סא"ל קנת נ' התצ"ר; ע/156/08 התצ"ר נ' סגן אורי; מר/מח/198/09 התוב"צ נ' רס"ל איסמאילוב).

26. כמו כן, תשקול התביעה האם לעתור להטלת רכיבי ענישה נוספים, כדוגמת קנס. ככלל, מקום בו אבד **רכוש מסווג**, כדוגמת מכשיר "ורד הרים", מחשב נישא וכיוצא באלו, תעתור התביעה להשתת קנס כעלות המכשיר שאבד, כפי שזו מצוינת בטופס 1065, **לכל הפחות**. קנס נוסף זה נועד להלוים את עצם אובדן הציוד המסווג, בנוסף לעונש בגין הרשלנות באבטחתו ובאבטחת המידע שהיה מצוי עליו או שניתן להעביר באמצעותו.

27. במקרים של **רשלנות חמורה** באבטחת מידע מסווג על-ידי קצין או נגד, יש מקום לעתור לפגיעה בדרגתו (ע/117/97 רס"ן בן-דרור נ' התצ"ר; ע/243/00 הנ"ל).

פרק העבירות	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: פברואר 2021	הצבאית הראשית

נספח – התחייבות והצהרה לשמירת סודיות

אני החתום מטה:

שם משפחה	שם פרטי	ת.ז.
----------	---------	------

מצהיר ומתחייב בזאת כדלקמן לצורך תפקידי כסגור המייצג את הנאשם _____ בתיק _____:

1. אני בעל אישור בלתי-מסוייג לפי סעיף 318 לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955 ואישור זה לא בוטל או סוייג.
2. ידוע לי כי כל מידע שיימסר לי על-ידי הפרקליטות הצבאית או על-ידי צה"ל או על-ידי גורמי ביטחון אחרים וכן כל מידע שיימסר לי על-ידי מרשי ובקשר אליו ולתיק בבית הדין הצבאי וכן כל מידע שיגיע לידיעתי בקשר למרשי ולהליכים דלעיל הינו מידע אשר ביטחון המדינה מחייבו לשמרו בסוד ואשר מוגדר כ"ידיעה סודית" לצורך סעיף 113 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "ידיעה סודית").
3. ידוע ומובן לי כי חל עליי איסור למסור לאחר, לרבות עורכי דין אחרים המייצגים את מרשי או נאשמים אחרים ו/או עובדים בעבורי ו/או לעשות כל שימוש בידיעות סודיות ללא קבלת רשות מפורשת לכך ובכתב מאת גורמי הביטחון המוסמכים לכך.
4. ידוע לי כי עליי לשמור בכספת את המסמכים המצויים ברשותי והנוגעים לתיק הנ"ל ולהליכים דלעיל ובקשר אליהם, וכי עליי לנקוט את כל האמצעים הסבירים לשמור עליהם ולמנוע גילויים לאחר.
5. אני מסכים בזאת כי קצין ביטחון מטעם צה"ל או גורמי הביטחון יבדוק את הסדרי אבטחת המסמכים במשרדי ואני מתחייב להציג בפניו את כל המסמכים הנוגעים למרשי ולהליכים דנן בכל עת שאתבקש לכך.
6. אני מתחייב שלא לעשות העתקים, לרבות העתקה או סיכום בכתב יד, מכל מסמך ומידע שיגיעו לרשותי כאמור והוגדרו על-ידי גורמי הביטחון או צה"ל כידיעה סודית, וכן אני מתחייב כי בתום ההליכים אמסור לצה"ל או למי שייקבע על ידו את כל המסמכים כאמור לעיל.
7. הוראות סעיפים 111, 113, 118 ו-119 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 מוכרות לי וידוע לי כי במידה ואפר את האיסורים החלים עליי כאמור בסעיפים 1 עד 6 לעיל, ינקטו נגדי הליכים פליליים בהתאם.

פרק העבירות	הנחיות התביעה הצבאית הראשית
עדכון אחרון: פברואר 2021	

8. אני מתחייב שלא לעשות כל שימוש בחומר שיימסר לרשותי אלא לצורך תפקידי בתיק _____, כאמור לעיל.

חתימה

תאריך